

DOĞU - BATI SARKACINDA BELARUS DIŞ POLİTİKASI: 1990-2020

Davut Han ASLAN

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

*Bu Kitap "Doğu - Batı Sarkacında Belarus Dış Politikası: 1990 - 2020" İsimli Tezden Üretilmiştir.

ISBN

978-625-8430-68-4

Kitap Adı

Doğu - Batı Sarkacında Belarus Dış Politikası: 1990 - 2020

Yazar

Davut Han ASLAN

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

HIS000000

DOI

10.37609/akya.1039

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Elinizde bulunan bu çalışmanın öncelikli hedefi Soğuk Savaş sonrası dönemde bağımsız bir aktör olarak uluslararası sistem içerisinde yerini alan Belarus Cumhuriyeti'nin temel dış politika yönelimlerini sistematik bir biçimde incelemektir. 1990 - 2020 yılları arasına tekabül eden zaman aralığını temel alan çalışma, bağımsızlık sonrası dönem itibariyle Belarus dış politika yapım süreçlerine tesir eden temel parametreleri kuramsal ve kavramsal bir çerçevede içerisinde izah etmeyi amaçlamaktadır.

Öncelikli olarak, Belarus Cumhuriyeti'nin dış politika karar verme süreçlerine odaklanan çalışma, aynı zamanda Minsk'in dış politika alanında ortaya koymuş olduğu vizyon ile ilintili olarak karar vericilerin temel dış politika stratejilerini tahlil etme arayışı içerisinde. Soğuk Savaş sonrası dönem itibariyle dünya siyasetinde yaşanan geniş kapsamlı dönüşümlere koşut olarak güç dengelerinin hızla değiştiği ve jeopolitik denklemlerin yeniden şekillendiği bir uluslararası politika ortamında Belarus Cumhuriyeti karar alma mekanizmaları tarafından benimsenen dış politika tercihleri hakkında kapsamlı bir bilgi sunma arayışı da yine aynı şekilde şu an elinizde bulunan çalışmanın öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır.

Belarus Cumhuriyeti'nin güvenlik ve dış politika tercihlerine yön veren temel faktörlerin zihinsel arka planında yer alan norm ve mitlerin oluşumu ve karar alma sürecindeki etkilerini araştırmak bu çalışmanın bir başka önceliği olarak öne çıkmaktadır. Karar vericiler tarafından dış politika önceliklerinin belirlenmesi, yönlendirilmesi ve uygulanmasına ilişkin kavramsal çerçeve oluşturma çabası kadar stratejik karar verme mekanizmasının anlaşılması sorunsalı üzerine yoğunlaşma çabası da bu çalışmanın temel hedefleri arasında

yer almaktadır. Bunun yanı sıra, dış politika yapım süreçlerine etki eden temel faktörlerin belirlenmesi ile birlikte çeşitli iç ve dış, resmi ve gayri resmi aktörlerin rollerinin nicel ve nitel veriler ışığında derinlemesine irdelemesi de Soğuk Savaş sonrası dönem Belarus dış politika yapım süreçlerinin ve dış politika kararlarının analizini anlaşılması açısından öncelikli önem arz etmektedir.

Türkçe literatürde son zamanlarda oldukça ilham verici şekilde Doğu Avrupa üzerine yapılan akademik çalışmalarda gözle görülür bir artış kaydedildiği yadsınamaz bir gerçektir. Buna karşın, ülkemizin mevcut akademik potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda bölge üzerine yapılan nitelikli çalışmaların hassaten daha yoğun olması beklenmektedir. Bilhassa, Doğu Avrupa'nın uluslararası güç dengesindeki yeri, jeostratejik ve jeopolitik konumu ve bundan daha da önemlisi Türkiye Cumhuriyeti ile Doğu Avrupa coğrafyası üzerinde yerleşen ülkeler arasındaki etkileşimin tarihsel ve stratejik boyutu da dikkate alındığında bölge ülkeleri üzerine yapılan bilimsel yayınların hem keyfiyet hem de kemmiyet açısından mevcut halinden çok daha iyi olması umulmaktadır. Uluslararası literatürde bağımsızlık sonrası dönem Belarus Cumhuriyeti ve onun dış politika tercihlerini farklı yönleri ile etüt eden birçok akademik yayın mevcut ise de halihazırda Türkçe yazında bu konuda ciddi bir akademik boşluk olduğu tartışmasız bir gerçektir.

Bu nedenden ötürü, elinizde bulunan bu çalışma kapsamında üretilmeye çalışılan özgün ve nitelikli içerik sayesinde Türkçe literatürdeki önemli bir boşluğun doldurulması hedeflenmektedir. Son olarak, Türkçe akademik literatürde birçok açıdan ilk olma özelliği taşıyan kitap aynı zamanda bağımsızlık sonrası dönem Belarus dış politikası üzerine yapılan en kapsamlı akademik çalışma olma niteliğine de sahiptir.

İşte bu sebepten ötürü de şuan elinizde bulunan çalışma Doğu Avrupa üzerine çalışmak isteyen araştırmacılar için hem bir temel başvuru kaynağı hem de bir başucu kitabı olma iddiasına sahiptir. Keza, Doğu Avrupa üzerine yapılan saha araştırmalarının daha henüz emekleme aşamasında olduğu ülkemizde özellikle bölge üzerine akademik çalışmalar yapmak isteyen bilim insanlarına mütevazı bir katkı sunma gayesi ile gün yüzüne çıkan kitap bilhassa birinci el kaynaklara ulaşım konusunda yaşanan güçlüklerin de göz önünde bulundurulduğunda alandaki önemli bir boşluğu doldurma gayesini gütmektedir.

Minsk, 2021

KISALTMALAR

AB:	Avrupa Birliği
ABD:	Amerika Birleşik Devletleri
AET:	Avrupa Ekonomik Topluluğu
BDT:	Bağımsız Devletler Topluluğu
BİÖ:	Barış için Ortaklık
ESA:	Eleştirel Söylem Analizi
OBD:	Orta Büyüklükte Devlet
LPA:	Liderlik Profili Analizi
PfP:	Partnership for Peace
SSCB:	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
БНФ:	Беларускі Народны Фронт
PfP:	Partnership for Peace
НКВД:	Народный комиссариат внутренних дел
БНР:	Беларуская Народная Рэспубліка
ССРБ:	Социалистическая Советская Республика Белоруссия

BELARUS ALFABESİNİN OKUNUŞU¹

А а	/a/
Б б	/be/
В в	/ve/
Г г	/ge/
Д д	/de/
Е е	/ye , ie/
Ё ё	/yo/, /io/
Ж ж	/je/
З з	/ze/
І і	/i/
Й й	/j/
К к	/ke/
Л л	/el/
М м	/em/
Н н	/en/
О о	/o/
П п	/pe/
Р р	/re/
С с	/se/
Т т	/te/
У у	/u/
Ў ў	/ve/
Ф ф	/fe/
Х х	/he/
Ц ц	/ts/
Ч ч	/tʃɪ/
Ш ш	/ʃɪ/
Ы ы	/ɪ/
Ь ь	/i/
Э э	/e/
Ю ю	/yu/
Я я	/ya/

¹ Левановіч О. В.Воўк, Лекцыі па гісторыі беларускай мовы, Народная асвета, Мінск, 1994.

RUS ALFABESİNİN OKUNUŞU²

Harf	Okunuşu
А а	A
Б б	Be
В в	Ve
Г г	Ge
Д д	De
Е е	Ye
Ё ё	Yo
Ж ж	Je
З з	Ze
И и	İ
Й й	İy
К к	Ka
Л л	El
М м	Em
Н н	En
О о	O
П п	Pe
Р р	Er
С с	Es
Т т	Te
У у	U
Ф ф	Ef
Х х	Ha
Ц ц	Tse
Ч ч	Çe
Ш ш	Şa
Щ щ	Şı
ъ ъ	Kalınlaştırma-sertleştirme işaretidir.
Ы ы	I
ь ь	İnceltme-yumuşatma işaretidir.
Э э	E
Ю ю	yu veya ü
Я я	Ya

² Валгина Н. С, Еськова Н. А., Иванова О. Е., Кузьмина С. М., Лопатин В. В., Чельцова Л. К.: Правила Русской Орфографии и Пунктуации. Moskwa: Эксмо, 2007, s. 20 -21

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	iii
Kısaltmalar.....	v
Giriş	1

1. BÖLÜM

Kuramsal ve Kavramsal Çerçeve

1.1. Giriş	19
1.2. Araştırmanın Temel Problematiği	19
1.3. Konunun Güncelliği	21
1.4. Amaç.....	25
1.5. Kapsam	26
1.6. Araştırma Soruları.....	26
1.7. Özgün Katkı.....	27
1.8. Kaynakça	28
1.9. Literatür İncelemesi.....	28
1.10. Teorik Çerçeve	34
1.11. Temel Varsayımlar	38
1.12. Metodolojik Yaklaşım	39
1.12.1. Vaka Analizi ve Karşılaştırmalı Vaka Analizi.....	40
1.12.2. Birincil ve İkincil Veri Analizi	40
1.12.3. Eleştirel Söylem Analizi (ESA)	41

1.12.4. İçerik Analizi	42
1.12.5. Tarihsel Yöntem	42
1.12.6. Meta Analizi Yöntemi.....	43
1.13. Araştırmanın Sınırlılıkları	44
1.14. Kavramsal Çerçeve.....	44
1.14.1. Orta Büyüklükte Devlet (OBD).....	46
1.14.2. Dış Politikada Süreklilik ve Değişim	50
1.14.3. Lider Özelliği ve Lider Profili Analizi: Sovyet Nostaljisi.....	51
1.14.4. Multi - Vektörel Dış Politika	55
1.14.5. Asimetrik Karşılıklı Bağımlılık ve Ardıncılık.....	59
1.15. Sonuç.....	61

2. BÖLÜM

Belarus Cumhuriyeti Dış Politikasının Teori ve Pratiği: Objektif ve Subjektif Faktörler

2.1. Giriş	63
2.2. Belarus: Siyasi Görünüm.....	65
2.2.1. Tarihi Arka Plan.....	65
2.2.2. Dil, Din ve Coğrafya	71
2.2.3. Yönetim Şekli	77
2.2.4. Siyasi Partiler	79
2.3. Bağımsızlık Sonrası Dönemde Siyasal Gelişmeler	80
2.4. Uluslararası Sistemin Dönüşümü	85
2.4.1. Varşova Paketi ve Sovyetler Birliği'nin Dağılma Süreci	85
2.4.2. Avrupa Birliği'nin Genişleme Süreci.....	86
2.4.3. Soğuk Savaş sonrası NATO'nun Dönüşümü ve Genişlemesi	87
2.5. Belarus Dış Politikasının Teori ve Pratiği	89
2.5.1. Anayasa	89
2.5.2. Meclis	90
2.5.3. Bakanlar Kurulu ve Dışişleri Bakanlığı	90
2.6. Kamuoyu ve Dış Politika.....	91
2.7. Sonuç.....	95

3. BÖLÜM

Perestroyka ve Glasnost Dönemi Belarus Dış Politikası: 1986 - 1991

3.1. Giriş	99
3.2. SSCB'nin Dağılma Süreci ve Belarus.....	100
3.3. SSCB Dönemi Belarus Dış Politikası: Temel Dinamikler.....	102
3.4. Glasnost ve Perestroyka Dönemi Dış Politika	104
3.5. Sonuç.....	117

4. BÖLÜM

Bağımsızlık Sonrası Dış Politika: Temel Dinamikler 1991 - 1994

4.1. Giriş	119
4.2. Soğuk Savaş sonrası Yeni Dönem: Genel Görünüm	119
4.3. Bağımsızlık Sonrası Süreçte Dış Politika: Yeni Dönüşüm	126
4.3.1. Nükleer Silahsızlanma Süreci.....	132
4.3.2. Belarus'un Tarafsızlık Politikası	134
4.3.3. NATO'nun Doğu Genişlemesi ve Belarus	136
4.4. Soğuk Savaş Sonrası Dönem Komşularla İlişkiler: Sınır Meseleleri	142
4.5. Komşular ile İlişkiler.....	145
4.5.1. Litvanya ile İlişkiler	145
4.5.2. Letonya ile İlişkiler	146
4.5.3. Ukrayna ile İlişkiler	146
4.5.4. Belarus - Polonya İlişkileri.....	149
4.6. Rusya ile İlişkiler	153
4.7. Batı ile İlişkiler	156
4.7.1. ABD ve NATO	156
4.8. Batı Avrupa ve AET ile İlişkiler	160
4.9. Sonuç.....	165

5. BÖLÜM

Aleksander Lukaşenko Dönemi: 1994 - 1999

5.1. Giriş	169
5.2. 1994 Devlet Başkanlığı Seçimleri	170
5.3. 1996 Anayasa Değişikliği Referandumu ve Belarus Dış Politikası: Kuramsal ve Pratik Yansımalar	177
5.3.1. Belarus Dış Politikasının Dönüşümü: 1994 - 1999	179
5.4. Rusya Federasyonu ile İlişkiler	185
5.5. Batı ile İlişkiler	196
5.5.1. Polonya ile İlişkiler	198
5.5.2. Avrupa Birliği ve Batı Avrupa ile İlişkiler	206
5.5.3. ABD ile İlişkiler	211
5.6. Sonuç	215

6. BÖLÜM

2000'li Yıllar Sonrası Belarus Cumhuriyeti'nin Temel Dış Politika Yönelimleri

6.1. Giriş	217
6.2. Dış Politikada Alternatif Güzergah Arayışları	218
6.3. Rusya ile İlişkiler	225
6.3.1. Putin Dönemi İlişkiler	226
6.3.2. Ticaret Savaşları	230
6.4. Dış Politikada Denge Arayışları	237
6.4.1. Asya Ülkeleri ile İlişkiler	238
6.4.2. Çin Halk Cumhuriyeti ile İlişkiler	239
6.4.3. Venezuela ile İlişkiler	245
6.4.4. İran ile İlişkiler	250
6.5. Sonuç	254

7. BÖLÜM

Avrupa Birliği ve Nato'nun Doğruya Doğru Genişlemesi ve Belarus

7.1. Giriş	257
7.2. AB Genişleme Süreci ve Belarus	258
7.2.1. Polonya ile İlişkiler	258
7.3. Batı Kurumları ile İlişkiler	260
7.3.1. AB - Belarus İlişkileri	260
7.3.2. NATO ve ABD ile İlişkiler	263
7.4. Sonuç	266

8. BÖLÜM

2007 - 2014 Arası Belarus Dış Politikası: Yeni Perspektif Arayışları

8.1. Giriş	267
8.2. Değişen Dış Politika Perspektifi ve Yeni Denge Arayışları	268
8.3. Rusya ile İlişkiler	275
8.4. Avrupa Birliği ile İlişkiler	279
8.5. Sonuç	285

9. BÖLÜM

Avro - Maidan Sonrası Belarus Dış Politikası ve 2020 Devlet Başkanlığı Seçimleri

9.1. Giriş	287
9.2. Ukrayna Krizi ve Belarus - Rusya İlişkileri	290
9.3. 2020 Belarus Devlet Başkanlığı Seçimleri	305
9.4. Sonuç	318
Sonuç	321

KAYNAKLAR	333
-----------------	-----

İNDEKS	341
--------------	-----

KAYNAKLAR

- Abdelal, Rawi. "Belarus: Toward Russia and the East", Ed **National Purpose in the World Economy**, Cornell University Press, New York, 2005.
- Aktürk, Şener. "NATO Neden Genişledi? Uluslararası İlişkiler Kuramları Işığında NATO'nun Genişlemesi ve ABD - Rusya İç Siyaseti", **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, Yaz, 9, 34, 2012.
- Al-Haj, Majid. **Immigration and Ethnic Formation in a Deeply Divided Society: The Case of the 1990s Immigrants from the Former Soviet Union in Israel**, Brill, Leiden, 2004.
- Andryashka, Maryna. "National Security of the Republic of Belarus: Legal Regulation of Eight Different Areas", **Studia Socii Uniwersytetów Pogranicza**, Vol. 3.
- Anık, Cengiz. **Siyasi Rejimler ve Kamuoyu**, Selçuk İletişim, 2014.
- Applebaum, Anne. **Red Famine: Stalin's War on Ukraine**, Penguin Books, USA, 2018.
- Aradau, Claudia. "Security and the Democratic Scene: Desecuritization and Emancipation", **Journal of International Relations and Development**, Volume 7., 2004.
- Ash, Konstantin. "The Election Trap: The Cycle of Post-Electoral Repression and Opposition Fragmentation in Lukashenko's Belarus", **Democratization**, 2015.
- Aslan, Davut Han Sevide Işılak, "Russia - Turkey Energy Relations after 2002: The Asymmetry of Interdependence", **Spółeczeństwo i Polityka**, 2020.
- Astapova, Anastasiya. "Political Biography: Incoherence, Contestation, and Elements of the Hero Pattern in the Belarusian Case", **Journal of Folklore Research**, Vol. 53, No. 2, May/August, 2016.
- Aydın, Mustafa. "Uluslararası İlişkilerde Yaklaşım, Teori ve Yaklaşım", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt 51, Sayı 1, 1996.
- Balmaceda, Margarita M. **Living the High Life in Minsk : Russian Energy Rents, Domestic Populism and Belarus' Impending Crisis**, Central European University Press, Budapest, 2014.
- Barber, James David. **Presidential character: Predicting performance in the White House**, Englewood Cliffs, NJ, Prentice, Hall, 1992.
- Bazan, Lubov. **A History of Belarus: A Non - Literary Essay that Explains the Ethnogenesis of Belarus**, Glasoslav Publication, United Kingdom, 2020
- Bedford, Sofie. "The 2020 Presidential Election in Belarus: Erosion of Authoritarian Stability and Re-politicization of Society", **Nationalities Papers**, 49: 5, 2021.

- Beorn, Waitman Wade **Marching into Darkness: The Wehrmacht and the Holocaust in Belarus**, Harvard University Press, New York, 2014.
- Bekus, Nelly. **Struggle Over Identity: The Official and The Alternative Belarussiness**, Central European Press, Budapest, 2013.
- Bekus, Nelly. "Hybrid" Linguistic Identity of Post-soviet Belarus", **Journal of Ethnopolitics and Minority Issues in Europe**, 13(4), 2014.
- Bennet, Brian. **The Last Dictatorship in Europe: Belarus Under Lukashenko**, Hurst and Co. Publishing Ltd, London, 2011.
- Bieleń, Stanisław. "Kierunki polityki wschodniej III RP" Ed.Stanisław Bieleń, **Patrzac na Wschód. Z Problematyki Polityki Wschodniej III RP**, Warszawa 1997.
- Brzeziński, Zbigniew **The Grand Chessboard American Primacy and Its Geostrategic Imperatives**, Perseus Books L.L.C., 1997.
- Brzezinski, Zbigniew. **Büyük Satranç Tahtası: Amerika'nın Küresel Üstünlüğü ve Bunun Jeostratejik Gereklilikleri**, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2005.
- Buszynski, Leszek. **Russian Foreign Policy After the Cold War**, Greenwood Publishing Group, Westport, 1996.
- Chapnick, Adam. "The Middle Power", **Canadian Foreign Policy Journal**, No 2., 1999.
- Cheskin, Ammon & Angela Kachuyevski, "The Russian-Speaking Populations in the Post-Soviet Space: Language, Politics and Identity ", **Europe-Asia Studies**, Volume 71, Issue 1, 2019.
- Chomsky, Noam. **Hegemony or Survival America's Quest for Global Dominance**, Penguin Books Ltd, London, 2004.
- Crowards, Tom. "Defining the Category of "Small" States", **Journal of International Development**, No 2, 2002.
- Citko, Lilia. **Piśmiennictwo i Nazewnictwo Starobiałoruskie na Ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego: Wybrane Problemy**, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok, 2019.
- Cooper, Leo, **Russia and the World, New State-of-Play on the International Stage**, New York, St. Martin's Press, Inc., 1999.
- Czachor, Rafał. **Polityka zagraniczna Republiki Białoruś w latach 1991- 2011**, Wydawnictwo Dolnośląskiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Techniki w Polkowicach, Polkowice, 2011.
- Czachor, Rafał. **Transformacja Systemu Politycznego Białorusi w latach 1988-2001**, Wydawnictwo Uczelni Jana Wyżykowskiego, Polkowice, 2016.
- Danilovich, Alex. **Russian - Belarussian Integration**, Ashgate Publishing, Farnham, 2020.
- Davies, Norman. **Boże Igrzysko: Historia Polska**, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Warszawa, 2010.
- Dawson, Andrew ve Fawn, Rick. "The Changing Geopolitics of Eastern Europe: An Introduction ", **Geopolitics**, 6:1, 2001.
- Demirci, Levent. "Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan'ın Kesişimindeki Sorunlu Vadi: Fergana", **Savunma Bilimleri Dergisi**, Kasım/November, Cilt/Volume 11, Sayı/Issue 2. 2012.
- Duverger, Maurice. **Seçimle Gelen Krallar**, Konuk Yayınları, İstanbul, 1975.
- Eigner, Johannes. "Relations between EU and Belarus", Ed. Hans-Georg Heinrich ve Ludmilla Lobova, **Belarus: External Pressure, Internal Change**, Peter Lang, Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien, 2009.

- Esin, Ruslan. "Belarus - Japan: New Opportunities Under New Regional Conditions", **Journal of the Belarusian State University**, International Relations. 2017. No. 2.
- Eke, Steven, Taras Kuzio, "Sultanism in Eastern Europe: The Socio - Political Roots of Authoritarian Populism in Belarus", **Europe - Asia Studies**, 52, 2000.
- Felkay, Andrew. **Yeltsin's Russia and the West**, London, Praeger, 2002.
- Fritz, Verena. **State-Building: A Comparative Study of Ukraine, Lithuania, Belarus, and Russia**, Central European University Press, Budapest, 2007.
- Gaidar, Yegor. **Days of Defeat and Victory**, University of Washington Press, Washington, 1999.
- Garthoff, Raymond. **The Great Transition**, Brookings, Washington, 1994.
- Gökırmak, Mert. "Beyaz Rusya'nın Denge Stratejisi ve Rus Dış Politikasına Etkisi", **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, Cilt 6, Sayı 12, 2010.
- Gross, Jan. **Tomasz Revolution from Abroad: the Soviet Conquest of Poland's Western Ukraine and Western Belorussia**, Princeton University Press, Princeton, 1988.
- Harrison, Ewan. **The Post-Cold War International System**, New York, Routledge, 2004.
- Heradstveit, v ve G. Matthew Bonham. "What the Axis of Evil Metaphor Did to Iran", **Middle East Journal**, Vol. 61, No. 3, Summer, 2007.
- Herz, John H. "Idealist Internationalism and the Security Dilemma", **World Politics**, Cilt 2, 1950.
- Holmes, Leslie. **Post - Communism: An Introduction**, Cambridge Press, Cambridge, 1997.
- Hüseyinov, Fuad "Bağımsız Devletler Topluluğu'nun Oluşumunun Hukuki Boyutları", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Volume 52, Issue 4, 2003.
- Ioffe, Grigory. **Reassessing Lukashenka**, Palgrave Macmillan, London, 2014.
- Judt, Tony. "The Dilemmas of Dissidence: the Politics of Opposition in East Central Europe", in F. Fehér and A. Arato (eds), **Crisis and Reform in Eastern Europe**, Transaction Publishers, New Brunswick, 2003.
- Kamusella, Tomasz. "Germanization, Polonization, and Russification in the partitioned lands of Poland-Lithuania", **Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity**, Cilt.41, S.5, 2013.
- Kan, Kürşat. **Dış Politikada Liderlik**, Çizgi Kitabevi, İstanbul, 2017.
- Karaś, Halina. **Rusycyzmy Słownikowe w Polsce**, Warszawa, 1996.
- Kaya, Güler. **Soğuk Savaş Sonrası Eski SSCB Coğrafyasında Etnik ve Dinsel Çatışmalar**, Berikan Yayınları, İstanbul, 2013.
- Keohane, Robert ve Joseph S. Nye, **Power and Interdependence**, Addison Wesley Longman, New York, 2001.
- Keohane, Robert ve Joseph S. Nye, "Power and Interdependence in the Information Age", **Foreign Affairs**, Cilt 77, No 5, 1998.
- Keohane, Robert O. "Lilliputians' Dilemmas: Small States in International Politics", **International Organization**, No 2, 1969.
- Keohane, Robert, **Power and Governance in A Partially Globalized World**, Routledge, New York, 2002.
- Kissinger, Henry. **Diplomasi**. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2004.
- Klinke, Ian. "Geopolitical Narratives on Belarus in Contemporary Russia", **Perspectives**, Vol. 16, No. 1, 2008.
- Korosteleva, Elena. «Belarusian Foreign Policy in a Time of Crisis», **Journal of Communist Studies and Transition Politics**, Volume 27, Issue 3 - 4, 2011.

- Korosteleva, Elena. **Contemporary Belarus between Democracy and Dictatorship**, Routledge, London, 2019.
- Kraemer, Sven. "Re: Start-Advise, Don't Consent", **The National Interest**, No. 29, 1992.
- Krippendorff, Klaus. **Content Analysis: An Introduction to Its Methodology**, Sage Publications, 2nd Edition, England, 2004.
- Kubin, Tomasz. "Stosunki Polsko - Białoruskie w Końcu XX i na Początku XXI Wieku", ed. M. Stolarczyk, **Stosunki Polski z Sąsiadami w Pierwszej Dekadzie XXI Wieku**, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, 2011.
- Kudors, Andis. **Belarus Foreign Policy 360**, University of Latvia Press, Riga, 2017.
- Kuleszewicz, Anna. «External and Internal Policies of Belarus After Crimea Annexation», **Polish Political Science Review**, vol.4, no.1, 2017.
- Kutuzova, Natalia. "Islam within the Religious Space in Belarus: Centuries-old history and Modern Tendencies", **NURT**, SVD 1, 2016.
- Laatikainen Katie Verlin ve Karen E. Smith, **The European Union at the United Nations: Intersecting Multilateralism**, Palgrave Macmillan, New York, 2006.
- Laitin, David. **Identity in Formation. The Russian-Speaking Population in the Near Abroad**, Cornell University Press, Ithaca, New York, 1998.
- Lenzi, Mark. Lenzi, "Lost civilization: the thorough Repression of Civil Society in Belarus", **Democratizatsiya**, 10 (3), 2002.
- Lo, Bobo, Vladimir Putin and the Evolution of Russian Foreign Policy, London, Blackwell Publishing, 2003.
- Longerich, Peter. **Holocaust: The Nazi Persecution and Murder of the Jews**, Oxford University Press, Oxford, 2010.
- Lubachka, Ivan S. **Belarus under Soviet Rule. 1917 - 1957**, The University of Kentucky Press, Kentucky, 1972.
- Mackinder, Halford J. "The Scope and Methods of Geography", **Proceedings of Royal Geographical Society**, Volume 9, 1887.
- Makhovskaya, Irina & Irina Romanova, **Reclaiming the Personal: "Where Has Everything Gone?" Remembering Perestroika in Belarusian Provinces**, University of Toronto Press, Toronto, 2015.
- Marco De Andreis ve Francesco Calogero, **The Soviet Nuclear Weapon Legacy**, SIPRI Research Report No. 10, Oxford University Press, Oxford, 1995.
- Marples, David. **Belarus: A Denationalized Nation**. Routledge, London, 1999.
- Marples, David, **Belarus: From Soviet Rule to Nuclear Catastrophe**, Palgrave Macmillan, London, 1996.
- Mehmet Okur, Volkan Aksoy, **İlkçağlardan Günümüze Jeostratejik ve Jeopolitik Açidan Karadeniz**, Akçağ Yayınları, İstanbul, 2019
- Miller, John. **Mikhail Gorbachev and the End of Soviet Power**, Palgrave Macmillan, London, 1993.
- Mironowicz, Eugeniusz. "Sojusz interesów. Stosunki białorusko-rosyjskie 1991-2014", **Start**, Vol 50, No 2, 2015.
- Mironowicz, Eugeniusz. **Białoruś**, Trio, Warszawa 1999.
- Odom, William. **America's Inadvertent Empire**, Yale University Press, New Haven, 2005.

- Oran, Baskın. **Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Cilt-1:1919 - 1980, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001.
- Özdamar, Özgür. "Oyun Kuramının Uluslararası İlişkiler Yazınına Katkıları", **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, Cilt 4, sayı 15, Güz, 2007.
- Özder, Adem. "Avrasya Kavramı ve Önemi", **Avrasya İncelemeleri Dergisi (AVİD)**, II/2, 2013.
- Pastusiak, Longin. **Kościuszko, Pułaski i Inni**, Wydawnictwo Adam Marszałek, Warszawa, 2003
- Pankowicz, Andrzej. "Spór o Genezę Narodu Białoruskiego. Perspektywa Historyczna", **Krakowskie Studia Międzynarodowe**, Numer 4, 2004,
- Pawluczuk, Włodzimierz. "A Borderland Civilization?: The concept of Civilizational Boundary", **Cultural Regionalistics**, 2:1, 2009.
- Pearson, Frederic S. ve John M. Rochester, **International Relations: The Global Condition In the Late Twentieth Century**, Random House, New York, 1988.
- Plokhy, Serhii. **The Making of the Ruthenian Nation. In The Origins of the Slavic Nations: Premodern Identities in Russia, Ukraine, and Belarus**, Cambridge University Press, Cambridge, 2006.
- Radzik, Ryszard. "Białoruska Wizja Ideologii Państwowej", **Studia Białorutenistyczne**, Tom I, 2007.
- Reed, Eric R. «Descent into Authoritarianism: Barriers to Constitutional Rule in Belarus», **Hastings International and Comparative Law Review**, Volume 28, Number 1, Fall, 2004.
- Roberts, Adam. "International Relations after the Cold War, **International Affairs**, Vol. 84, No. 2 2008.
- Rudkoński Piotr ve Kaciaryna Kolb, **Revolt in the Name of Freedom: Forgotten Belarusian Gene?**, Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warsaw, 2013.
- Şadıhanov, Emil. «Sovyetler Birliği'nin Dağılma Sürecinde Etkili olan Bölge Sorunları ve Milliyetçilik Hareketleri». **Istanbul Journal of Sociological Studies**, 2011.
- Sander, Oral, **Siyasi Tarih 1918 - 1994**, İmge Kitabevi, Ankara, 2013
- Sanford, George. "Nation, State and Independence in Belarus", **Contemporary Politics**, 3, 1997.
- Schimmelfennig, Frank. "NATO's Enlargement to the East: An Analysis of Collective Decision-Making", **EAPC-NATO Individual Fellowship Report**, 1998.
- Shadurski, Viktor. "Evolution of Belarus - Polish Relations at the Present Stage: Balance of Interest", **Journal of Belaruss. State University International Relation**, No. 1, 2017.
- Shane, Scott. **Dismantling Utopia: How Information Ended the Soviet Union**, Ivan R. Dee, Chicago, 1994.
- Shils, Edward. **Selected Papers of Edward Shils: Center and Periphery**, University of Chicago Press, Minnesota, 1975.
- Skinner, Barbara. **The Western Front of the Eastern Church: Uniate and Orthodox Conflict in 18th-century Poland, Ukraine, Belarus, and Russia**, Northern Illinois University Press, Chicago, 2009.
- Skrukwa, Grzegorz. "Ukraińcy i Morze Czarne. Nacjonalistyczna Geografi a w Postradzieckiej Rzeczywistości", **SENSUS HISTORIAE**, Vol. XII /3, 2013.
- Snyder, Jack. "The Security Dilemma in Alliance Politics", **World Politics**, Cilt 36, No 4, 1984.
- Snyder, Timothy. **The Reconstruction of Nations: Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569-1999**, Yale University Press, New Haven, 2003.

- Śleszyński, Wojciech. "W Poszukiwaniu Nowego (narodowego) Przekazu Historycznego – Republika Białoruś 1991 - 1994", *Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej*, Vol 52, No 2, 2017.
- Şatana, S. Nil "Uluslararası İlişkilerde Bilimsellik, Metodoloji ve Yöntem", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 12, Sayı 46, 2015.
- Touraine, Alain. *Solidarity. The Analysis of a Social Movement: Poland 1980-1981*, Cambridge University Press, Cambridge, 1983.
- Trofimenko, Henry. *Russian National Interests and the Current Crisis in Russia*, Aldershot, Ashgate, 1999.
- Tottle, Douglas. *Fraud Famine and Fascism the Ukrainian Genocide Myth*, Progress Books, USA, 1987.
- Tümbetkov, Bağırcan. "Rusya Federasyonu Dışındaki Rus Azınlıkların ve Rusça Konuşan Topulukların Durumu", Edt. Büyükkakıncı, Erhan, *Değişen Dünyada Rusya ve Ukrayna*, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2004.
- Usov, Pavel. "Evolution of the Belarus-Russia Union State: From Integration to Attempts of Incorporation", *Studia i Analizy o Nauk Polityce*, 1, 2020.
- Usta, Aydın. "Sorunsaldan Sonuçlara Bilimsel Araştırma Süreci: Bir Araştırma Raporu Modeli Örneği", *ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 3 Sayı, 2012.
- Vakar, Nicholas. *Belorussia. The Making of a Nation. A Case Study*, Harvard University Press, Cambridge, 1956.
- Veen, Marjoleinç "After Fukushima: Revisiting Chernobyl and the Collapse of the Soviet Union", *Rethinking Marxism: A Journal of Economics, Culture & Society*, Volume 25, Issue 1, 2013.
- Wallerstein, Immanuel. *Modern Dünya Sistemi: Kapitalist Dünya Ekonomisinin Büyük Yayılımının İkinci Evresi 1730-1840 (Cilt 3)*, Yarın, İstanbul, 2011.
- Stephen White, *Identities and Foreign Policies in Russia, Ukraine and Belarus: The Other Europes*, Palgrave Macmillan, UK, 2014.
- Wilson, Andrew. *Belarus : The Last European Dictatorship*, Yale University Press, New Haven & London, 2011.
- Wright, Quincy. *A Study of War*, University of Chicago Press, Chicago, 1942.
- Yakouchyk, Katsiaryna. "The Good, the Bad, and the Ambitious: Democracy and Autocracy Promoters Competing in Belarus", *European Political Science Review*, 2016.
- Zajac, Justyna. *Poland's Security Policy. The West, Russia and the Changing International Order*, Palgrave Macmillan, London, 2016.
- Zięba, Ryszard. *Główne Kierunki Polityki Zagranicznej Polski po Zimnej Wojnie*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa, 2010.
- Zinovyev Vasilii ve P., Troitskiy Evgeny "The foreign policy of Belarus (1992-2017): A Small State at the Geostategic Break", *Rusin*, № 4 (50), 2017.

RUSÇA VE BELARUSCA KAYNAKLAR

- A. Ф. Великий, Белорусско-польские отношения в контексте вступления Польши в ЕС, w: Расширение Европейского Союза и Беларусь: в поиске новой политики, *Материалы международной научно-практической конференции*, Минск 2003.
- Андриевский, К. П., "Торговые отношения Республики Беларусь со странами Латинской Америки (1992–2008 гг.)", *Журн. междунар. права и междунар. отношений*. № 2, 2010.

- Бабак, И. Н. “Белорусско-китайское сотрудничество в международных организациях (1990-е гг.)” **журн. междунар. права и междунар. Отношений**, № 1. 2001.
- Брыгадзін ДП, Брыгадзін ПІ. “Беларуская Народная Рэспубліка ў 1918 г.”, **Часопіс Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта**. Гісторыя, 2018.
- Бурик, В. А. Феномен добрососедства: культурные контакты в белорусско-украинском и белорусско-польском пограничье (конец XX – начало XXI вв.), Весн. Брэсц. ун-та. Сер. 2, **Гісторыя. Эканоміка. Права**. № 2, Кошалеў. 2012.
- Валгина Н. С., Еськова Н. А., Иванова О. Е., Кузьмина С. М., Лопатин В. В., Чельцова Л. К.: **Правила Русской Орфографии и Пунктуации**. Moskwa, Эксмо, 2007.
- Владимир Евгеньевич, Улахович.»Становление и развитие концептуальных основ внешней политики Республики Беларусь: источники и историография», **Журнал международного права и международных отношений**, № 2, 2007.
- Воўк, Левановіч О. В.. **Лекцыі па гісторыі беларускай мовы**, Народная асвета, Мінск, 1994.
- Герасімчык, Ірына. “Беларускія нацыянальна-прэцэдэнтныя выказванні ў тэкстах газеты «Наша ніва» (1906–1915)” зб. **наук. прац па матэрыялах Рэспубл. навук.-практ. канф.**, Мінск, 21 кастр. 2016 г. Мінск : БДУ, 2016.
- Дудик, В. Ф. “Развитие белорусско-китайских отношений в начале XXI века”, **Весн. Гродз. дзярж. ун-та імя Янкі Купалы**. Сер. 1. № 4. 2007.
- Левановіч О. В. Воўк, **Лекцыі па гісторыі беларускай мовы**, Народная асвета, Мінск, 1994.
- М. К. Гісторыя, **беларуска-малдаўскіх узаемаадносін**, Т. А. Папоўская, навука, Мінск, Беларус, 2009.
- Пимошенко, И. И. “Белорусско-российские военные отношения: отнейтралитета до коллективной безопасности”, **Белорус. журн. междунар. права и междунар. Отношений**, № 3, . 2001.
- Сачанка І., Шарапа А., Разанаў А., Чалядзінскі А. “Прыярытэты знешнепалітычнай стратэгіі Рэспублікі Беларус”, **Беларускі гістарычны часопіс**, № 2. 1993.
- Снапкоўскі, У. Е. **Беларуска-расійскія адносіны**, БДУ, Мінск, 2009.
- Ціхаміраў, А. В. “Беларуска - ўкраінскія адносіны ў 1991–2006 гг” **Беларус. гіст. часоп.** № 1. 2007.
- Ціхаміраў, А. В. “Белорусско-украинские отношения в 1991 - 2009 гг.”, **Труды факультета международных отношений**, : науч. сб. Минск : Тесей, Вып. I. 2010.
- Часноўскі, М. Э. “Асаблівасці беларуска-расійскай інтэграцыі ў пачатку XXI ст”, **Гісторыя. Эканоміка, Права**, Весн. Брэсц. ун-та. Сер. 2, № 4. 2012.
- Kropotkova, Daria. “Советская Социалистическая Республика Белоруссия и Литовско-Белорусская Республика в советской внешней политике в 1919 г.”, **Studia Podlaskie**, 2013.
- Rozanov, Anatoly. **Белорусская дипломатия: основные ориентиры внешней политики**, **Беларус**, думка, 1992.
- Rust, Maxim. “Современные белорусские и украинские политические элиты: генезис, сущность, значение”, **Przegląd Europejski**, 2012.
- Sadurski, Viktor. “Нужен нам берег турецкий”, **журнал Международное право и международных отношений**, 2016, № 4, 1-2, 2012.
- Sadurski, Viktor. “Формирование концептуальных основ внешней политики Республики Беларусь (1991–2011)”, **Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта**. Сер. 3, Гісторыя. Філасофія. Псіхалогія. Паліталогія. Сацыялогія. Эканоміка. Права. - № 3. 2011.

- Sevcenko, Ihor. "Byzantium and the Slavs", **Harvard Ukrainian Studies**, Vol. 8, No. 3/4 December 1984.
- Sidarévich Anatol' ve Mikhas' Skobla, Беларускі Сацыялістычны Рух і беларуская дзяржаўнасць, **Akvarel' Print**, 2019.
- Snapkoŭski, Uladzimir. **Гісторыя знешняй палітыкі Беларусі**, Minsk, 2004.
- Staliunas, Darius. **Making Russians: Meaning and Practice of Russification in Lithuania and Belarus after 1863**, Amsterdam, 2007.
- White, Allison R., White S., Light M. "Belarus between East and West", **Journal of Communist Studies and Transition Politics**. V. 21. № 4. 2005.
- Zaprudnik, Jan. **Беларусь на гістарычных скрыжаваннях**, Бацькаўшчына, Беларус, фонд Сораса, Мінск, 1996.
- Yurchak, Denis. "Беларусь - Украина: 20 лет межгосударственных отношений", **Постсоветские исследования**, Т. 1. № 1, 2018.

ONLINE KAYNAKLAR

- **Факультэт міжнародных адносін БДУ**: <https://fir.bsu.by/be/>
- **OECD** : <https://www.osce.org/files/f/documents/2/8/25471.pdf>
- **BBC**: www.bbc.com
- **Belarus by** <https://www.belarus.by/ru/>
- **Deutsche Welle**: www.dw.com
- **New York Times**: www.nytimes.com
- **Reuters** : <https://www.reuters.com/>
- **Lenta Ru**: <https://lenta.ru/>
- **Kremlin Ru**: <https://kremlin.ru/>
- **The Guardian**: <https://www.theguardian.com/international>
- **Russia Today**: <https://www.rt.com/>
- **The Washington Post**: <https://www.washingtonpost.com/>